

Západočeská univerzita v Plzni

Ústav umění a designu

Bakalářská práce

Umělecké dílo ve veřejném prostoru (vnitřním i vnějším)

Vymanění

Kateřina Kubalová

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Ústav umění a designu

Oddělení výtvarného umění

Studijní program Design

Studijní obor Multimedia - Prostorová tvorba

Bakalářská práce

Umělecké dílo ve veřejném prostoru (vnitřním i vnějším)

Vymanění

Kateřina Kubalová

Vedoucí práce: Prof. akad. mal. Adéla Matasová-Teisingerová
Oddělení výtvarného umění
Ústav umění a designu Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2012

.....
podpis autora

OBSAH

o Úvod.....	1
0.1 Téma a důvod jeho volby.....	2
0.2 Cíl.....	4
1 Teoretický rámec.....	5
1.1 Má práce v kontextu dosavadního díla.....	5
1.2 Populace.....	9
1.3 Podle vzoru kvasinek.....	11
1.3.1 Shrnutí podobností populace kvasinek s populací lidskou..	13
1.3.2 Poznatky k experimentům s kvašením.....	13
1.3.3 Jaké výstupy jsou možné s kvasinkami spojovat.....	14
1.4 Z osobního pohledu.....	15
2 Praktický rámec.....	19
2.1 Rozpracování bakalářské práce a její fáze.....	19
2.2 Výsledné dílo.....	21
2.3 Technická specifika a materiál.....	24
3 Inspirace pro tvorbu.....	26
3.1 Yukinori Yanagi.....	26
3.2 Christian Boltanski.....	29
4 Závěr.....	30
5 Seznam použitých zdrojů	31
5.1 Citovaná literatura a internet.....	31
5.2 Knižní a periodická literatura.....	32
5.3 Internetové zdroje.....	33
6 Resumé.....	35
7 Seznam příloh.....	36

- **Úvod**

Téma mé bakalářské práce, umělecké dílo ve veřejném prostoru, se zdá být velice obecným, možná stejně jako koncept, kterým se zabývám. Přesto jde o velice zvážanou a promyšlenou úvahu nad fungováním společnosti, ke které vedlo mnoho teorií, a zamýšlení se nad jednotlivými prvky funkce jednotlivce v celku a jeho vlivu na Zemi. Jako vyústění mého konceptu jsem zvolila multimediální instalaci určenou do interierového prostoru. Skrze text této práce bych se chtěla zaměřit na různé problematiky týkající se lidské existence spjaté s daným tématem. V Teoretické části se obracím na postoj lidí, se kterými se často střetávám, osobnímu postoji k věci, ale i globálním faktům, důležitým inspiračním zdrojům ze současné konceptuální scény a k dalším tématům.

Téma a důvod jeho volby

Ke zvolení tohoto námětu mě dovedly nekončící úvahy o funkci společnosti, o způsobu života a životních filozofiích, kterými bych se měla řídit já i ostatní lidé. Nad společností a začleňováním se do ní přemýšlím už řadu let. Možná je to proto, že se v mém bezprostředním okolí hodně řeší ekologie, ekonomie a různé vztahy lidí ke světu. Nevím, jestli se mi to v konečné fázi podařilo, ale poháněl mne pocit, že bakalářská práce by měla obsahovat něco většího než má díla doposud. Něco, co by obsahovalo důležitou informaci nejen pro veřejnost, ale i pro mne samotnou. Při zamýšlení se nad mými i cizími prioritami jsem se postupně dopracovala k tomu, že bych se toto téma chtěla pokusit nějak ztvárnit.

Počátek těchto myšlenek se nejspíš formoval už při mé výchově v rodině, nebo doba, kdy jsem si začala zjišťovat nové věci spojené s životním stylem. Ale uvažování nad tématem, jímž se zde chystám zabývat, rozpoutali lidé, které jsem v poslední době začala vídat čím dál tím víc, lidé, u jejichž priorit jsem se pozastavovala. Nešlo mi na rozum, že se často nezajímají - žijí prostě tak, aby měli co největší pohodlí. Často se nestarají o stav životního prostředí, o zvířata a v důsledku dokonce ani o své vlastní zdraví. Zamýšlení se nad závislostí na blahobytu, ve kterém dnes mnoho lidí žije a na kterém jsou fyzicky, ale i psychicky závislí. Pozastavování se nad pohodlností a leností, nad tím, jak jednotlivci ve společnosti ztrácí schopnost rozhodovat se jinak než masa a stává se určitým způsobem vězněm v systému bytí. Nechci tvrdit, že jsem naprostý opak. Bohužel nejsem. Zjišťuji, že je cesta k takovému životu, jaký bych si sama představovala, totiž aby neubližoval mně ani druhým, velice těžká. Přes různé jednotlivce, kteří mne trápili tím, že nemají sebemenší zájem se těmito věcmi zabírat, jsem se dostala zpět, sama k sobě. Zjistila jsem, že pro mě jako pro člověka je důležité s těmito věcmi něco dělat, informovat se a nestát slepě v davu. Samosebou mi také došlo, že nemohu

dosáhnout svého vysněného ideálu a představy o životě na Zemi. Také přicházím na to, že je to velice psychicky i fyzicky náročné, odklonit se od zažitého způsobu života, který mne obklopuje. Procházím životním obdobím, ve kterém se dostávám k neustálému přemýšlení neschopnosti určitého vymanění sama sebe ze společnosti a žití takovým způsobem, který shledávám správným.

Narodili jsme se do doby, kdy je nám říkáno, že můžeme, ba dokonce musíme, spotřebovávat tolik, kolik jsme jen schopni. Možná proto, že jsme se do takové doby narodili a všichni kolem nás tak jednají, jednáme tak také a nepřijde nám to divné. Na tomto základě se jednání jednotlivců zacyklilo v chování masy. Všichni slyšeli o tom, že by se zdroje měly šetřit, ale v praxi to tak dobře nefunguje, upřednostňujeme pohodlí a luxus. O tématech podobných tomu, jaké se chystám rozebírat, se v dnešní době často diskutuje. Byla bych nerada, aby si mou práci někdo vyložil jako nějaký populistický krok. Žijeme v době, kdy se změny v životním stylu dějí a lámou se ledy. Stále ale nejsou prolomeny natolik, abychom se při snaze je prolamovat neutápěli. Při některých mých snahách žít podle svých představ jsem mnohdy narazila na překážku. Na nepochopení, na zradu jídelního lístku, na odpor, na to, že jsem stále menšinou ve většině, která mne drží a s níž se dostávám zpět na začátek. Když jsem v okruhu lidí, kteří mají stejné názory, dá se vše řešit snadněji. Co když ale žiji mezi lidmi, kteří mé názory nesdílejí a co když nechci žít bez těchto lidí? Stáhne mne to zpět? A není to jen výmluva před mou vlastní slabostí? Ať je to tak či tak, osobní slabost i síla zde hrají velikou roli. Žít s davem a nepřemýšlet nad určitými věcmi je o mnoho jednodušší. Jenže moje svědomí a vědomí toho, že to není správně, by mne neustále pronásledovalo. Přišla jsem na to, že i když vždy budu součástí konzumu, méně nebo více, je pro mě velice důležité snažit se z něj určitým způsobem vymanit. Snažit se měnit strukturu svého života a snad i života dalších lidí. Víím, že když se snažit přestanu a okolí bude stále stejné, stáhnu se zpět. Víím, že když mi někdo pomůže, vysněný cíl bude dosažitelnější.

Cíl

Přemítáním nad tímto osobním i veřejným problémem jsem dospěla k názoru, že svou práci musím propojit s nějakým úsilím, s vyčleňováním z plošnosti, z nějakého zažitého systému, snahou dosáhnout nějakého cíle, který je pro mne takřka nedosažitelný, ale přesto je tu možnost se k němu dostat, nenechat se okolnostmi stáhnout zpět do plošnosti.

Touto instalací bych chtěla zachytit základní myšlenku své práce, bez rozvádění a uhýbání do podrobností. Nechci vytvářet jakousi didaktickou pomůcku k vysvětlení světové situace. Chtěla bych, aby jednoduchý základ celku vedl jednotlivce k zamyšlení nad detaily, které se při větším zamyšlení dají nalézt nejen v instalaci, ale často i v hlavě návštěvníka výstavy, který už je na cestě domů a dílo ho dovedlo k nějakému dalšímu zamýšlení se. Chtěla bych, aby se o daném tématu mluvilo a lidé nad ním uvažovali z různých stran. Pravda je, že téma, které jsem si zvolila, reaguje právě na naše generace, za padesát let může být vše jinak. Otázkou je, jak, v jakém slova smyslu.

- **Teoretický rámec**

Má práce v kontextu dosavadního díla

V mých dosavadních pracích jsem se zaměřovala na své osobní názory v různých oblastech fungování společnosti, na lidskou a přírodní kulturu a jejich vzájemné soužití. Celkově jsem se dosud zabývala především objektem nebo instalací, která byla pokaždé pojatá a zpracovaná trochu jiným způsobem, doplněna o jiná média, ale v zásadě jsem ve všech dílech začala nacházet spojitost v pohledu na svět. Některá díla vycházejí z čistě subjektivního pohledu na danou problematiku, jiná díla se zaměřují na to, jak vnímám společnost, a přesto, že vyjadřuji v podstatě objektivní pohled na věc, vždy jsou ovlivněna mým subjektivním dojmem a způsobem vnímání světa. Zde uvedu několik svých děl, ve kterých vidím souvislost s bakalářskou prací.

V jedné ze svých nejstarších instalací jsem se orientovala k přírodním, relativně chudým materiálům a obracela jsem se k chování lidí ke dřevu. K tématu mne přivedla nedostatečná úcta lidí k – podle mě – vzácnému materiálu. Od malička jsem stromy vnímala jako bytosti, které mají cit a v pozdějším věku mi to bylo i vědecky potvrzeno. V ulicích jsem nacházela vyházený dřevěný materiál, který již pozbýval své funkce. Byl vypěstován, pokácen, použit a vyhozen na ulici, kam dřevo jednoduše nepatří. Jeho osud mi přišel smutný. Proto jsem se rozhodla materiál posbírat, vzdát mu poctu, symbolicky mu vrátit vzpomínku na dobu, kdy bylo stromem. Tento akt jsem připodobňovala k mému rituálu s mrtvým hmyzem. Vždy, když najdu mrtvého čmeláka, mušku nebo jiný podobný hmyz, vyhodím ho co nejdál do zahrady, aby se naposledy proletěl. V tomto případě jsem z mrtvého zneuctěného dřeva postavila šestimetrový strom, který jsem zasadila mezi ostatní stromy, abych mu umožnila být ještě naposledy stromem. Výstupem byl objekt v prostoru a videozáznam akce.

Má další instalace byla vytvořena z netrvanlivých materiálů a zaměřovala se na něco, v co v naší rodině svým způsobem věříme. Vycházela jsem ze současných způsobů pohřbívání a svého vztahu ke stromům. Konkrétně jde o propagaci metody, při které se zjednodušeně z nebožtíka vytvoří plst', do níž se zasadí rostlina. Ta pak přejímá energii z mrtvého těla. Pozůstalí pak mají kde truchlit, protože nebožtíkovo tělo se svým způsobem transformuje do živého stromu, podporuje se koloběh přírody a ubývá klasických hřbitovů. K tomuto tématu jsem došla tak, že můj dědeček je smrček. Tento na první pohled bláznivý výrok hned opodstatním. Po dědečkově pohřbu byl na jeho hrob zasazen strom, ze kterého po letech vyrostl velký smrk, který bylo už nutné přesadit ze hřbitova jinam. Pětimetrový strom se ujal na naší zahradě, kde i nadále roste. Má rodina je rodina zahradníků a matka říká, že místo chození na hřbitov se raději stará o dědečka tady na zahradě. Protože se novodobý způsob pohřbívání nazývá kompostace těla, založila jsem svou práci na procesu kompostace, který jsem přeformovala do podoby pětimetrového pásu umístěného v krajině, znázorňujícího cestu životem. Instalace byla vytvořena z mnoha kilogramů velkých i malých kostí, popela, úrodné půdy a konečně nového života v podobě rostlin. Výstupem byly velkoformátové fotografie a smyčka animace z pohledu ptačí perspektivy na ubíhající cestu s doprovodem zvuku kroků, který se měnil při různých materiálech, které cesta obsahovala.

V dalším díle jsem se dostala k zobrazování fungování přírodní a lidské kultury. Vyústěním byly dvě instalace, které spolu souvisely, ale každá fungovala zvlášť. V první instalaci jsem dokumentovala kácení stromů, jejich konec. Musím říct, že to byl emotivní zážitek. Z těchto stromů, u kterých jsem znala den pokácení, jsem vytvořila ručně vybrušované kotouče z jejich průřezů. Vyrobita jsem pět gramofonů a dřevěné desky jsem na nich nechala přehrávat. Tím jsem zprostředkovala symbolické ozývání se přírody, která na sebe upozorňovala a stahovala na sebe pozornost. Vzhledem k tomu, že jsem znala stáří a dataci poražených

stromů, mohla jsem manipulovat se zvukem z konkrétních historických let, nebo jsem naopak zvukově zajímavé úseky mohla připisovat ke konkrétním dějům v historii naší kultury. Tudíž se zde objevuje propojení dvou kultur, které žijí neodlučitelně vedle sebe, a zároveň na sebe přírodní kultura upozorňuje, aby se na ní nezapomínalo. Významově podobným dílem je má instalace o kulturní paměti lidstva. Vycházela jsem ze zvuku z letokruhů a paměti přírody, a to z toho důvodu, že se naše kultura z té přírodní vyvinula, je s ní propojena a částečně se k ní začíná vracet. Pracovala jsem s historickými novinami jako s materiálem, který pochází z velké části ze dřeva a nese informace naší kultury stejně, jako nesou letokruhy informace z přírodního dění. Stejně tak je na průřezu dřevem vidět nemoc, rozvoj nebo změna prostředí, jako je tomu u informací v novinách. Zaměřila jsem se na českou historii a shromáždila noviny od roku 1944 do roku 2011. Každý rok jsem na sebe vrstvila tak, jak roky ubíhaly. Vzhledem ke žloutnutí papíru vznikla na výsledné 3x3 metry velké instalaci zajímavá hra barev podobně jako u dřeva. Z instalace, která byla vytvořena pouze z novin a provázku, mám zajímavou zkušenost, která není součástí instalace. Při několikanásobném vázání jednotlivých novin se mi vysušovaly a „stárly“ ruce spolu s přibývajícím léty vydání.

Mou poslední větší prací, kromě rozpracování bakalářské práce, byla instalace „More & more“ v sýpce na Klenové ku příležitosti česko-italského sympozia, za kterou jsem byla oceněna. Společná výstava se odrazila od názvu „Souznění“. I proto jsem chtěla souznít s prostorem sýpky. Zároveň jsem se zaměřila na téma fungování společnosti, které mi poslední dobou stále leží v hlavě. Znázornila jsem společnost a její systém, který se snaží zvyšovat produkci kvůli nárůstu populace. Jako materiál jsem zvolila dřevo, ze kterého je vytvořena konstrukce, znázorňující systém. Ten narůstá a snaží se navyšovat produkci. Snaha o zvyšování ale nejde aplikovat donekonečna a systém se musí snažit přizpůsobit možnostem obživy, které jsou na Zemi k dispozici. To je znázorněno tak, že konstrukce lehce opisuje tvar přirozené homole ze zrní – pšenice,

navyšované na vrchní části konstrukce tak, že se mezi přirozenou a uměle navýšenou hromadou vytváří prostor, který není možné dokonale zaplnit. Obživa je tedy symbolicky zastoupena pšenicí, která se v sýpkách skladuje zhruba do jednoho metru výšky. Zvolila jsem tudíž stejnou výšku pšeničné homole, která je narušovaná a navyšovaná dřevěnou konstrukcí, systémem. Nárůst populace, ubývání fosforových ložisek, které umožňují abnormálně zvyšovat produkci, zastavování úrodné půdy a další vlivy by nás měly donutit se zamyslet nad zvyšující se spotřebou a nad závislostí na blahobytu a luxusu dnešní doby. Instalaci budu spolu s dalšími oceněními na Klenové znovu prezentovat v září tohoto roku spolu s novým dílem.

Po shrnutí důležitějších věcí za uplynulé roky mohu říci, že pracuji především s prostorem, snažím se o využití různých způsobů zpracování a různých možností z oblasti médií. V jednotlivých dílech sleduji svůj osobní postoj ke světu a zjišťuji, že k tématu, které jsem si zvolila na svou bakalářskou práci, už dlouho směřuji.

Myslím si, že se má práce má kam vyvíjet, a že rozhodně není dokonalá. Přesto moje věci mají co říct a já se o to budu i nadále snažit. Od střední školy jsem si ve své tvorbě mnohé uvědomila a někam se posunula. Cítím, že má největší síla i uspokojení se skrývá v mých rukách a práci s prostorem.

Populace

Populace je soubor jedinců téhož druhu, nacházejících se v jednom určitém místě v jednom určitém čase. Termínu populace se užívá v ekologii, genetice a demografiiPříkladem z oblasti demografie pak lidská populace, jež není totožná s obyvatelstvem určitého území.¹

K lidské populaci se připisuje mnoho souvisejících faktorů, jako je natalita (porodnost), mortalita (úmrtnost), přirozený přírůstek a mnoho dalších. Člověk moudrý po světě kráčí zhruba 2,3 miliónu let. Za tu dobu se naše populace velice vyvinula. Významný podíl na tom měla schopnost komunikovat a navazovat na nápady předchozích lidí. Právě toto navazování zapříčinilo pokrok. Všichni doma máme hromadu obyčejných tužek. Ale dokázali bychom si takovou tužku vyrobit sami? Nedokázali. Nevíme, jak vytěžit grafit, jak ho zpracovat, jak správně obrábět dřevo, ale přesto máme všichni tužek dost.

Schopnost spolupráce a navazování na předchozí vynálezy zapříčinila technologický pokrok. Čím víc jsme měli na co navazovat, z čeho se poučit a z čeho věci vyrábět, tím větší komfort jsme si mohli dopřát. Spolu s tím jsme si mohli dopřát i početnější populaci a nemuseli jsme se bát přirozených nepřátel. Začali jsme žít v této rozvíjející se společnosti a vytvářet si vlastní svět, vedle světa, ze kterého jsme vzešli. Populace se úměrně k technologickému rozvoji začala množit přibližně po exponenciální křivce. Nyní je na Světě kolem 7 miliard lidí a mluví se o přelidnění, o vyčerpanosti Země a o špatných zítřcích. Pravda je taková, že pokud rosteme po exponenciále, někde vrchol nastat musí. Paradoxně s největší pravděpodobností nastává právě s naší generací. Je zajímavé, jak si svět technologie našel cestu podobnou přírodním zákonitostem. Vzhledem k životnímu stylu velkého počtu lidí dochází k hromadnému snižování plodnosti. Je zde spousta různých vlivů a populace se pomalu,

ale v podstatě jistě, láme na horním okraji křivky.¹

Ekonomové se domnívají, že se brzy budeme množit v záporných hodnotách. Tedy, že dvojice bude mít v průměru pouze jedno dítě. Přesto si myslím, že populace bude zhruba za padesát let přiměřeně stejně vysoká, jako je nyní. K tomuto názoru mne přivedlo to, že se sice rodí méně dětí, ale populace stárne, dožívá se vyššího věku. To by mělo způsobit, že se náš počet vyhoupne ještě skoro na 10 miliard obyvatel Země. Přibude starých lidí, o které bude třeba se postarat, přibude i lidí, kteří budou potřebovat čerpat ze zdrojů, ať už šetrně, nebo ne. Po tomto období by vlivem vysoké mortality měla populace začít klesat.

Nedá se určit jak moc, jaké budou následky, ale toto paradoxní snižování populace, možná zbytku lidí i Zemi odlehčí od velkého břemene. Každopádně je pravděpodobné, že my se této změny nedožijeme. Žijeme a nadále budeme žít v době, kdy stále stoupá a stárne populace a snaží se poskytovat tolik zdrojů, kolik komfort a „potřeba“ dnešního člověka vyžaduje. Je pravda, že oproti jiným kontinentům se Evropané dostávají do záporných hodnot v porodnosti rychleji. Někdo by proto mohl namítat, že je naopak potřeba se víc množit, aby nás jiní nesprovodili ze světa. Já si myslím, že tomu tak není. V České republice je mimochodem porodnost už dlouho konstantní. Myslím si, že to, že se budeme množit v záporných hodnotách, nastat muselo, a že by nás ostatní kontinenty měly následovat. Nejde mi pouze o to, že je nás pořád víc a víc, jde mi především o princip jednání, který se dá dobře znázornit na relativně primitivní formě života, na kvasinkách.

1 Populace, Wikipedie [online]. [cit. 2012/02/11]. Dostupný zcs.wikipedia.org/wiki/Populace

Podle vzoru kvasinek

Není to tak dávno, co jsem vzpomínala na to, jak jsme jako děti rozebíraly fixy a dávaly do nich vodu, aby ještě psaly. Dnes často vyhazujeme věci i v případě, že ještě mohou fungovat. Možná prostě jen proto, že si to můžeme dovolit. Osobně se tomuhle přístupu snažím vyhnout a vše, co mi přijde do ruky, využít co nejvíc. Proto mám asi ještě pořád ty fixy z dětství... Nemohu ale říct, že bych to bezmezně dodržovala. Pokaždé, když se sejde má rodina, strhnou se vášnivé diskuse o ekologii, ekonomii a šetrném způsobu života, o tom, jaká životní cesta je ta správná. Musím říct, že mě tyto diskuse často dost zasahují. Někdy se do zjišťování informací ponořím natolik, že to nejde jinak, než skončit v hlubokých depresích, založených na nicotnosti a špatné životní cestě, a to nejen své, ale obecně lidstva. Jindy se z toho vyhrabu a říkám si, že si lidstvo touto cestou nejspíš musí projít, aby si uvědomilo vlastní chyby. Ale neměli bychom si s tím uvědoměním trochu víc pospíšet? Samozřejmě už někdy v 18. století se lidé děsili, že docházejí zdroje, nastává přelidnění a tak dále a tak dále. Usuzovali z toho, jak vše v historii probíhalo, žilo se ze zkušeností minulých. Pokrok, který vše změnil a odvrátil, nemohli předpokládat. Dnes to ale vypadá, že se opravdu nacházíme téměř na spotřebním vrcholu. Jak píše v části o populaci – jde právě o naši generaci, která to bude mít na svědomí. Možná to pro Zemi z celkového pohledu nebude tak podstatné, snad se z toho sama dostane. Otázka je, jak se budou mít naši potomci. Jde mi o to, že se většina lidí nezamýšlí, jen se množí a spotřebovává. Mnozí vědí, jak zdroji šetřit, ale většinou to nedělají. Možná proto, že si nejsme schopni uvědomit důsledky, jsme stále jistým způsobem pohodlnými dětmi našich společností. Proč si trhat od úst, způsobovat si bolest dobrovolně, když nevidíme kudlu na krku? Asi proto, že jsme sice součástí masy, ale pořád jsme každý vyjímečným originálem, kterým bychom měli být spíš, než jen kusem jednoduché masy. Každopádně jsem se chtěla dostat k hlavní věci v této kapitole.

Již dřív jsem se zajímala o exponenciální růst, nebo-li geometrický růst populace, který jsem spojovala s aritmetickým růstem potravy a jeho nastavováním. Tento zájem se projevil i v mé instalaci „More and more“ z česko-italského symposia v Klenové.

Při rozebírání exponenciálního růstu lidské populace jsem narazila na podobnost s exponenciálním růstem kvasinek. Čím víc jsem začala o kvasinkách zjišťovat, tím víc jsem nacházela souvislosti mezi nimi a lidmi. Kvasinky se používají k mnoha vědeckým experimentům, mají s člověkem společnou část DNA a v mnohém se mu podobají. U kvasinek, které se vyskytují například v podobě droždí si můžeme všimnout mnoha spojitostí. Od pleťového zbarvení po způsob růstu a jednání. Tento jednobuněčný organismus se množí po exponenciální křivce. Tedy po stejné křivce, jakou se množí naše populace. Exponenciála se vyznačuje tím, že z počátku narůstá mírně, ale každý aktuální počet se zdvojnásobuje, což v důsledku způsobuje prudký vzrůst grafové křivky. Druhou důležitou spojitostí s naší populací je spotřeba tohoto organismu. Pokud je jim poskytnuta potrava, tak ji spotřebovávají a neřeší, jestli si ji za hodinu spotřebují a zemřou, nebo ne. Zajímavým jevem u divokých kvasinek je to, že při dostatečném přísunu potravy začnou kvasinky lenivět a přestanou se věnovat své specializaci. Při spotřebovávání energie vylučují do ovzduší oxid uhličitý, který se rozptyluje v prostředí. Pokud bychom ale kvasinkám omezili jejich vzduchové možnosti, brzy by samy sebe zadusily. Kromě toho vinné kvasinky vylučují při spotřebě jako vedlejší produkt alkohol, který na ně ale působí jako jed a zamořují si tak své vlastní prostředí. V mnohém tedy připomínají naši populaci v obecné rovině. Měli bychom se zamyslet nad tím, proč se ve větší koncentraci chováme jako jednobuněčný organismus. Vypadá to, že se blížíme k vrcholu exponenciálního růstu, zvláště nakloněné rovině, na které se při omezených zdrojích není možné držet do nekonečna.

Shrnutí podobností populace kvasinek s populací lidskou:

Rostou exponenciálním růstem jako lidstvo doteď. Chovají se jako masa, která spotřebována, stává se závislou na určitém příjmu, hodně se množí. Vytváří si tlupy, ve kterých starší chrání mladší produktivní. Specializují se, ale v případě blahobytu leniví a specializovat se přestávají. K mému pobavení jsem si jejich zrodové jizvy přejmenovala na pupíky, protože to v podstatě pupíky jsou. Množí se nejen dělením, ale i sexuálně. Všechny druhy kvasinek produkují oxid uhličitý. V případě života v uzavřeném prostoru sami sebe udusí. Čím víc některé kvasinky spotřebovávají, tím víc tvoří pro ně jedovaté látky, které je následně tráví (např. alkohol). Kromě jiného mají kvasinky s člověkem společné nemalé procento DNA a s bělochy i barvu „pleti“.

Poznatky k experimentům s kvašením:

Nelze:

- Kvasinky neopisují tvar, který byl vyhrazen cukerným roztokem
- Z pevného skupenství, bez přídavku tekutiny, se po styku se sacharidy přeskupují do skupenství kapalného
- V případě přidání kvasnic do cukerného kopečku hromádka kvasnice absorbuje, není viditelný žádný jev
- Klasické kvasnice – droždí – procházejí procesem kvašení během cca 2 hodin
- U kvasnic pивních, vinných atp. není jev nárůstu a poklesu pozorovatelný

Lze:

- Kvasnice pracují při 20-25 stupních
- Kvasnice - droždí – proces nárůstu a úbytku je možné dobře zaznamenat na videozáznam

- Kvasnice – drožní – zvuk kvasnic lze nahrát na audiozáznam, připomíná šum velkoměsta.
- Kvasnice jdou sušit v tenkých vrstvách
- video může fungovat například jako znázornění malthusianské pasti = nárůst populace rychlejší, než nárůst zdrojů

Jaké výstupy jsou možné s kvasinkami spojovat:

- *video záznamy v podobě* : nárůstu a poklesu kvašení, výňatek filmu Byl jednou jeden král (pasáž s Werichem vařícím z kvasnic „přiměřeně přiměřeně“ 01:08:00 házení kvasnic, 01:09 kyne, 01:09:17-19 a 01:10:36-39 přetékaní hrnců) 01:10:00 Werich: „tady ukyneme k smrti“), video záznamy z davů (sestříhy z filmů atd. pod 1. min jsou legální), videozáznam v podobě matematických statistik z hlediska stavu země, populace atd., mikroskopický videozáznam množení kvasinek
- *audio záznamy v podobě* : kvašení, to připomíná městský ruch, zesilování hlasitosti by mohlo symbolizovat nárůst a nátlak, který by se pro určité jedince mohl stát skutečně tělesně pocíteným nátlakem (ne všichni snášejí neúměrné zvyšování hluku – takový psychologický tah)
- Využití sušených vrstviček vykvašených kvasnic – z nich buďto plochou instalací nebo instalací prostorovou – tzn. Skořepinu Země. Symbol zaplnění, vyschnutí zdroje, života.
- Nafukování balonků

Z osobního pohledu

Mnozí lidé se zaměřují na to, v jakém autě se budou vozit, místo toho, aby se starali o svá těla zahlcená jedy. Vyhazují neopotřebované věci, aby si mohli koupit nové, jsou pohodlní, a co mne zaráží nejvíce - nezajímají se. Takoví lidé pak vyrážejí do boje s tím, že slepice nemají právo na „více místa“, protože oni potřebují jíst každý týden spoustu levných vajec z klecového chovu. Dalo by se říct, že jsem v období, kdy hledám sama sebe. Uvědomuji si špatnosti, kterých se nechci v této společnosti účastnit a zároveň si uvědomuji, že není možné se jich zcela neúčastnit, a že je velice těžké se z této společnosti vyčlenit, nebýt na ní závislý, nebýt její součástí. V podstatě to zcela ani nejde.

Při rozčilování a lítosti nad uvažováním některých lidí jsem došla zpět sama k sobě. Z počátku jsem přemýšlela celkově o Světě. Ekonomické bajky od bratrů Schiffových, Siddhártha od Hermanna Hesse, různé přednášky, knihy a dokumenty o stavu Země a hlavně zaujetí mé rodiny těmito tématy mne nenechává klidně spát. Ležím v posteli a přemýšlím, co by se s tím dalo dělat a jak se vyhnout tomu, abych se podílela na věcech, které nepovažuji za správné. Ve své hlavě mám Svět, ve kterém bych si přála žít a kterého se nejspíš nedožiji. Také tam mám osobu, kterou bych chtěla být a kterou nikdy nebudu na plných sto procent. Není to jen kvůli tomu, že žiji v systému, který se mi tak úplně nelíbí. Je to i proto, že se do jeho pohodlnosti nechávám zpět vtahovat. Nedostatek ctižádosti, fyzických i psychických sil chovat se jinak než mé okolí mne stále přivádí k tomu, že bych se měla snažit víc s zároveň k tomu, že bych potřebovala ve svém okolí podporu, která by mne podržela a pomohla dosáhnout nějakého cíle.

Ve slovníku mediální komunikace je vysvětlován pojem Spirála mlčení. Tento termín mi připadá dobře aplikovatelný na mou osobu i jiné lidi. Konkrétně na to, že když nemám v okolí dostatek podpory pro mé názory, začnu se stahovat, neprojevovat, až utichnu docela. Jindy se můžu

proti většině postavit a stát si za svým, ale to není jednoduchá pozice.

*„Podle teorie s. m. mají lidé u kontroverzních témat strach být se svými názory v izolaci. Proto neustále a pozorně sledují své okolí, aby poznali, který názorový tábor získává na síle a který ztrácí a stává se menšinovým. Jedinec, jenž má pocit, že j e h o názorový tábor sílí, má tendenci o svém přesvědčení hovořit volně a bez obav. Kdo má naopak pocit, že podpora jeho mínění ve veřejnosti slábně, stává se stále opatrnějším a zamkřejším.“*²

Když jedinec zjistí, že jeho názor není zastoupený většinou, začne se ho bát prezentovat a veřejně se vyjadřovat. Tak postupně klesá počet lidí, kteří názor zastávají, protože se bojí ho projevovat, nechtějí být izolováni, bojí se jít proti proudu. Dojem z toho, jaký názor je „ten pravý“ se pak zkresluje, protože se lidé navzájem ovlivňují.³ *„Čím lépe přitom člověk rozumí procesu veřejného mínění, tím lépe se může vlastními silami s. m. vzpírat. Podle Noelle-Neumannové ukazuje s. m. proces vzniku a vývoje veřejného mínění... Podle Noelle-Neumannové nejde totiž o to patřit k vítězům (tedy být za konformní postoj odměněn), ale o to nebýt izolován se svým názorem od ostatních (strach z potrestání izolací, tzv. Isolationsfurcht). Lidé se více bojí být výjimeční než se mýlit, a proto se přidávají k mase, aniž by si nutně mysleli to, co většina.“*⁴

Myslím si, že proto se někdy cítím lépe v Plzni, protože zde trávím čas s více lidmi, kteří sdílí mé názory a podporují mě v nich. Trvale žiji v Praze. I tak bych se chtěla snažit od svých názorů neustupovat a raději ovlivňovat své okolí, než aby ono ovlivňovalo mne. *„Existují ovšem i jednotlivci, kteří se sociální izolace nebojí a mají možnost veřejné mínění změnit. Noelle-Neumannová sem zahrnuje kacíře, avantgardisty a outsidersy. Jinou skupinou stojící mimo s. m. je tzv. tvrdé jádro, které s izolací počítá (tedy se jí nebojí a nenechá se jí ovlivnit).“*⁵

2 REIFOVÁ, Irena a kolektiv. Slovník mediální komunikace. Praha: Portál, 2004, s. 231

3 REIFOVÁ, Irena a kolektiv. Slovník mediální komunikace. Praha: Portál, 2004, s. 232

4 REIFOVÁ, Irena a kolektiv. Slovník mediální komunikace. Praha: Portál, 2004, s. 232

5 REIFOVÁ, Irena a kolektiv. Slovník mediální komunikace. Praha: Portál, 2004, s. 232

Myslím si, že si lidstvo musí projít vývojem, kterým prochází. Musí si projít chybami aby se dostalo na „správnou cestu“. Vždy budu součástí této společnosti. Přesto mám potřebu se snažit vymanit, neztrácet se v konzumu, vystupovat z plochého jednoduchého bytí. Moje bakalářská práce vznikla na velkém množství podtémat, které by při rozvádění mohly vše příliš zamotat a odvést od základní myšlenky. Ačkoliv budu vždy součástí konzumního života, někdy méně a někdy více, je pro mne důležitá snaha něco měnit.

Myslím si, že člověk se často vnímá jako osoba, které se problémy celku netýkají. Nejspíš je to tím, že jsme schopni snímat sami sebe, své tělo, lépe než vnímat ostatní. Možná nás to občas zaslepuje a neuvědomujeme si, že jsme část celku, část systému, na kterém naše společnost stojí. Je na nás, jestli se staneme lehce ovladatelnou masou, nebo jestli chceme něco jiného. Uvědomuji si, že nejsem na světě o nic významnější, než jakákoliv jiná bytost na zemi. Má prababička říkala, že tu jsme jen půjčení. Tak bych ten život chtěla žít podle svých představ, dokud tu půjčku nebudu muset splatit. Život je největší dar, který kdokoli mohl získat. Nepřipadá mi správné, mrhat svým nebo cizím životem. Současná společnost na mne působí, jako by přežívala a honem pospíchala do dalšího dne, aby znovu mohla přežít. A já to také dělám. Dalo by se říct, že si mnohé necháváme na „posmrtný život“ protože to už za života ze samého odkládání nestihneme. Samosebou mluvím částečně v nadsázce.

Jedna stará paní mi říkala, že každý rok utíká rychleji a rychleji. Na počátku pro nás bylo vše nové, řešili jsme jiné věci, nespěchali jsme. Čím jsme starší, tím víc spěcháme a odkládáme, čas přidává na tempu. Pak něco odložíme a už se k tomu nedostaneme, pokud to neuděláme hned, protože ten čas se nezpomalí, abychom to „něco“ mohli uskutečnit. Je velice těžké přestat přežívat a žít. Jde mi o to, že by si lidé měli života vážit a že to stojí za to, aby si člověk odtrhl od úst. Sama s tím mám problém. Jsem jedinec, který nechce splýnou s davem. Jsem jedinec, který se z davu

nikdy úplně nevymaní, protože já jsem ten dav, já jsem jeho součástí a ač to bude stát úsilí, chci si trhat od úst v naději, že nebudu sama. Jen by to bylo o tolik snadnější, kdyby tak přemýšlela většina lidí. Nemohu žít, ač pohodlně, s vědomím, že na úkor mého pohodlí něco jiného trpí. Na druhou stranu se nemohu do těchto teorií ponořit se vším všudy, protože by se našlo vždy něco, co bych nedělala stoprocentně správně. Důležitá je ale snaha. Zajímat se a žít jako jedinec se zájmem o celek, se svým názorem.

Nemyslím si, že bychom se měli vrátit na stromy. Že bychom měli bydlet v chýších bez technologií. Naopak. Myslím si, že technologie jsou cestou, která nám ukáže jak nejlépe s přírodou soužít. Jen to chce čas a uvědomit si ty podstatné věci. Současná doba se označuje jako doba lidí. Přesto je to především stále doba našeho domova. Půjčujeme si klíč od krásného pokoje, který půjčíme svým dětem, až z něj odejdeme.

- **Teoretický rámec**

Rozpracování bakalářské práce a její fáze

Rozpracování mé bakalářské práce, pod názvem Hodokvas, jsem pojala z obecného hlediska, obracela jsem se především k nárůstu populace a celkové spotřebě surovin. [1] Znázornění populace a konzumu jsem již od začátku přirovnávala ke kvasinkám, a tak byl součástí instalace videozáznam kynutí, upravený do trojúhelníkového tvaru tak, aby symbolizoval nárůst. Pod projekcí navazovala na zeď dřevěná šikmá plošina s kynutým chlebem vyskládaným do trojúhelníku v opačném směru, než byl na videozáznamu. Naznačoval odrážení úbytku od nárůstu populace, symbolizující vzestup a pád, nutnost být opatrný, aby nedošlo ke „skluzu“. Název hodokvas je archaické vyjádření slovního spojení slavnostní hostina. V jistém smyslu takovou hezstarostnou slavnostní hostinou jako lidstvo právě procházíme. Jen nevíme, jak dlouho tahle hostina může trvat.

Fází a způsobů řešení mé výsledné práce bylo velice mnoho. Za pár měsíců se v několika skicách objevilo na desítky verzí, které by měly znázorňovat mou myšlenku. Ta se také postupem času vyvíjela a já jsem nechtěla polevit z nároků na vyjádření konceptu. Mnohdy mne napadaly vizuálně hezké věci, ale často mi v nich chybělo něco, co by můj koncept správně vyjádřilo, nebo byly natolik technicky složité, že se staly prakticky nerealizovatelnými. Líbí se mi spojení čistých jednoduchých věcí s hrubým přírodním materiálem. Proto jsem se v některých fázích snažila instalaci vymyslet tak, abych mohla použít přímo reálné kvašení ve spojení s jiným, jednoduchým materiálem. V instalaci to ale přinášelo tolik problémů, že jsem se nakonec znovu vrátila k videozáznamu. Kdybych do této práce chtěla popsat všechny verze, kterými jsem prošla, nejspíš by to vydalo na dalších deset stran. Proto zkusím jen shrnout některé prvky, o kterých jsem uvažovala, ale nakonec je nepoužila.

Na úplném počátku jsem chtěla pracovat přímo s kvašením, které by bylo instalováno v dutém nasvíceném objektu. Přemýšlela jsem i nad verzemi různých akvárií, které by byly navzájem propojeny a ovlivňovaly se. Po delších úvahách se má myšlenka posunula jinam a uvědomila jsem si, že nemohu kvašení prezentovat tak, aby evokovalo zastupování jednotlivých států, to by nedávalo smysl. Uchylovala jsem se i k různým místnostem, s pohyblivou podlahou, nestabilitou, se šikminami a zesilujícími se zvuky kvašení, rozpínajícím se kvašením nebo číselnými informacemi. Často jsem se dostávala k tomu, že bych chtěla vykonávat nějaké úsilí, potýkat se s reálným kvašením, splývat v něm, snažit se nějaký bod někam s velkým úsilím dotáhnout. Také mne napadaly různé verze, ve kterých létaly kvasnice ve transparentních balónech s héliem, objekty pohybující se pomocí senzoru, motorku nebo nafukující se. Skořepina, vytvořená ze sušených kvasinek, jen prosvícená a ozvučená vypadala také moc dobře. **[2]** Jenže neměla to něco, co jsem to práce potřebovala dostat. Chvíli to vypadalo, že budu vytvářet jen vypouklinu na zdi, přes kterou by přesahovala a rozpínala se ozvučená projekce kvašení a vypouklina by opticky splývala a vynořovala se z ploché zdi a projekce. To ale také nebylo ono... práce s gumami, latexem, organické tvary, přírodní materiály, teleskopické tyče... Podobných nápadů bylo mnoho. Nevím, jestli jsem dosáhla přesně toho, čeho jsem chtěla. Často mi lidé říkají, že to ani nejde a možná mají pravdu. Možná bych výsledné dílo udělala ještě jinak a možná mu něco chybí, ale zase vystihuje věci, které mám pocit že jsou důležitější, než věci, které představovaly nezrealizované výtvary. Na druhou stranu by bylo spíš divné, kdybych si myslela, že je mé dílo dokonalé.

Výsledné dílo

Od začátku jsem věděla, že chci znázornit jednoduché chování části populace přirovnáváním ke kvasinkám. Prošla jsem obrovským množstvím způsobů, jak by se tento stav dal znázornit, ale vždy mi v tom chybělo něco, co by zdůrazňovalo snahu o vymanění se. Z technického hlediska jsem prošla mnoha úvahami a řešením různých mechanismů, čidel a motorků u kterých jsem vždy narazila na nějaký problém. Nakonec jsem pro znázornění populace a společenského chování zvolila video promítané na objekt, kde kvasinky aktivují kynutí těsta. **[4]** To mi připomnělo známého umělce Tonyho Ourslera. Amerického umělce, pracujícího nejen na poli video artu, ale i performance, instalací a jiných způsobů vyjádření uměleckého záměru. Jednou z jeho největších inspirací byly kromě jiných skupina Fluxus a surrealismus. Počátky jeho instalací vznikaly v tmavých místnostech, kde promítal animaci na objekty, čímž jim dal nový rozměr. Přemýšlela jsem i o zvukových, čichových vjemech a různých jiných variantách, ale tato se nakonec ukázala jako esteticky i technicky nejlepší.

Zpočátku jsem se chtěla tvarově inspirovat organickým tvarem vycházejícím z tvarů tekutého droždí, kvasinek, rozteklých na desce. Postupem času jsem si uvědomila, že použité video se záznamem kynutí na kvasinky spojené s populací a konzumem poukazuje dostatečně a že by bylo lepší tvar specifikovat jinak. Rozhodla jsem se společenský systém a pohodlí konzumu znázornit geometrickým, v podstatě plochým, jen mírně zvýšeným tvarem vycházejícím ze čtvercového půdorysu, doplněném o projekci kynutí. **[16]** Plocha je tvořena z menších tvarů, pokryta elastickou látkou, na které leží několik bodů. Tvary tak vytvářejí celek, síť, tvořenou jednotlivými osobními poli. Nad tímto tvarem se v necelých dvou metrech „vznáší“ objekt. Ten by měl znázorňovat nějaký cíl, vrchol snažení.

Nakonec jsem se rozhodovala mezi šestibokým jehlanem a kuželem. Chtěla jsem znázornit cíl, nějaký ušlechtilý, dokonalý systém, který vychází z přírody. Pro kužel hovořila jeho kruhová základna, symbolizující harmonii a uzavřený cyklus, hlavní znaky přírody. Osobně ve mně slovo systém vždy evokuje geometrické tvary, většinou z rovných ploch, i když tomu tak nemusí být. Podstavu ve tvaru šestiúhelníku jsem zvolila, protože je tento tvar často označován jako jeden z dokonalých tvarů přírody, který má v některých případech mnohem lepší funkci než v umění často používaný kruh. Potkat ho můžeme například u pláství, sněhových vlaček a podobně. Stěny jehlanu by pak tvořily takzvané zlaté trojúhelníky, vycházející ze zlatého, ideální poměru, podobně jako s nimi spojený zlatý řez. To vše ve mně evokuje kvalitní systém, založený na přírodních principech. Kromě toho jehlan připomíná krystal. Pro oba tyto tvary hovořilo to, že ve spojení s dolní plošinou evokují nějaký vrchol hory, cíl, vyšší systém, ke kterému bych se nějakým způsobem chtěla dostat. **[16]**

Když přistoupíte k instalaci, máte možnost uchopit některý z „bodů“ ležících na spodní ploše objektu. Tento bod je propojen se spodní částí pomocí lanka. Body představují jednotlivce ve skupině, kteří se mohou „vymanit“ a pokusit se dosáhnout pomyslného vrcholu, cíle. Při snaze vykonat tuto akci by pro člověka mělo být obtížné na cíl dosáhnout. To je samosebou relativní, protože má každý jiné tělesné dispozice. Proto jsem vzdálenosti měřila podle sebe tak, abych mohla vyjádřit svůj osobní pocit a postoj v dané situaci. Lidé, kteří budou chtít, se pak ke mně můžou připojit. Při vytahování bodu a snaze dosáhnout cíle je ovlivněno i okolí v části instalace, pružná látka se natahuje. To by mělo symbolizovat to, že jednotlivce ovlivňuje své okolí, táhne ho sebou, ale zároveň okolí ovlivňuje jednotlivce a stahuje ho zpět. **[8]** Samozřejmě za předpokladu, že jedince následovat nechce. Protože je cíl špatně dosažitelný, pro někoho hůře, pro někoho lépe, může se stát, že se člověk, který se bod snaží zachytit, přestane snažit a bod pustí. Potom lanko samo zajede zpět do spodní

plochy. To naznačuje, že je potřeba tu snahu udržovat, jinak se začnete vracet tam, kde jste začali... Důležitý moment ve snažení je pro mne ten, kdy cíle nemohu sama dosáhnout, potřebuji, aby mně někdo, komu plně důvěřuji, doslova podržel a pomohl mi. Pokud někoho požádám, aby mě podržel a já se mohla víc přiblížit, cíle dosáhnu.

Základní informace v instalaci by měly být: Možnost vymanění se, vynaložení úsilí, snahy a pomoc možnou od okolí. Jsem zvědavá, jestli se v lidech probudí hravost, jestli budou zkoušet dosáhnout vrcholu. Možná to někoho ani nenapadne, možná se budou ostýchat, možná jim někdo k dosažení pomůže.

Technická specifiká a materiál

Při volbě mechanismu, který umožňuje vytažení a zpětné vtažení lanka, jsem využila samonavíjející rollery, které zároveň ovlivňují a vytahují okolí kolem bodu. **[6]** Tím jsem docílila přirovnání, ve kterém jednotlivec ovlivňuje své okolí a to ho zároveň může stahovat zpět. Pokud se tedy člověk přestane snažit a vytažený bod pustí, zatáhne se a splyne zpět do plochého chování společnosti. Body tvoří kuličky. Původně jsem přemýšlela o použití gumy na různé způsoby, teleskopických tyčí i skákání, které vyvolávalo nafukování. Rollery se ale nakonec ukázaly jako asi nejlepší řešení.

Povrch mi dělal hodně starostí. Potřebovala jsem, aby byl pružný, aby v instalaci mohlo probíhat vzájemné ovlivňování mezi bodem a okolím. Jednotlivcem a celkem. Zároveň jsem potřebovala, aby se materiál zvedal jen na určitých místech, to jsem ve výsledné fázi vyřešila vytvořením několika dřevěných krabic, ke kterým je látka přichycena, takže se zvedá jen v jednotlivých dílech. Gumové metráže, které jsem objevila, byly moc tuhé na to, aby splňovaly technické požadavky. Dokonce jsem sehnala i latexovou metráž. Ta se ale nakonec ukázala jako velice riskantní ve způsobu použití s vysokou pravděpodobností, že se v otvorech při tahu spustí „oka“. To jsem si nemohla dovolit riskovat. Jako nejlepší materiál se tak ukázala plavkovina. **[8]**

U objektu, jež znázorňuje cíl, jsem prošla mnoha různými variacemi. Nejprve jsem zvažovala možnost, že bude záchytný bod daleko od objektu, posléze, že bude z plochy vyrůstat. Zde jsem ale měla veliké problémy s estetickým vymyšlením a funkcí uchycování bodů a materiálů. Jednoduchý hák jsem použít nechtěla, protože ve mně vyvolával nepříjemný pocit. Něco jako lapení, mučení – něco, čemu je spíš lepší se vyhnout. Napadaly mne různé kroužky, háčky, suché zipy, magnety... dokonce i uschlé květenství lopuchu. Uvažovala jsem o tom, jak docílit toho, že bod po nějaké době spadne, a že není samozřejmostí, že se tam

udrží navždy, ačkoliv už nevyvíjíte žádné úsilí. Také mne napadlo, že by se třeba člověk mohl cíle oním bodem dotknout a ten by se rozsvítil... Když by se pak bod pustil, znovu by zhasl. Vlastně by to fungovalo na základě elektrického obvodu. Nakonec jsem se dostala k výše zmiňovanému jehlanu s otvory, na kterém jsem se procvičovala v práci se dřevem.

Při tvorbě videa jsem se lépe seznámila s kamerou a možnostmi postprodukce.

- **Inspirace pro tvorbu**

Yukinori Yanagi

Narodil se roku 1959, ve Fukuocce v Japonsku. Tento vynikající, stále aktivní umělec, prošel velice dobrými výtvarnými školami. Absolvoval bakalářské i magisterské studium malby v Musashino Art University v Tokyu, magisterské studium sochařství na Yale University v New Haven a poté se z něj stal docent na Hiroshima City University. Z výtvarného hlediska se pohybuje především v Japonsku a Americe. Od těchto zemí dostal také japonsko-americké umělecké ocenění za jedno ze svých výborných děl, které bylo instalováno na 45. Benátském Biennale.

Dílo, o kterém hovořím, se nazývá The world ant farm a je z roku 1990. [17] Tedy světová mravenčí farma. Toto dílo mě k Yukinori Yanagi přivedlo, když jsem přemýšlela o někom, kdo by mě mohl inspirovat v Bio artu a současně nějakým způsobem souvisel s mojí bakalářskou prací. Popravdě řečeno lehce se ve mně lámou pochybnosti spojené s etickou stránkou věci, protože například nesnáším populární gelové terárium pro mravence, které je běžně k sehnání na dnešním trhu. Na druhou stranu do díla, které se chystám rozvádět, umělec zapracoval potravu pro mravence. Ty používá jako prostředek pro vyjádření konceptu a dal jim možnost utvořit si svou společnost tak, že jejich zázemí nebude narušeno (nevím jak dopadli mravenci po výstavě).

Šlo o instalaci z plexisklových krabiček spojených drobnými průhlednými trubkami. V každé z krabiček byla jedna světová vlajka vytvořena z barveného písku, nečistot a potravy určené pro mravence. Mravenci si v symbolických národech dělali chodbičky a nosili z každé země zrníčka za zeď, kde Yanagi umístil průhlednou krychli, v níž si členovci budovali mraveniště. Symbolika tohoto díla se mi velice zalíbila, protože mi určitým způsobem přišla velice blízká mému počátečnímu zamýšlení nad znázorňováním a výpovědí mé práce. Takové stmelování národů. Myslím, že je to velice symbolické. Částičky každé kultury putují

na určité místo, kde se stávají součástí jedné společnosti. Je to relativně jednoduché dílo, které divákovi jasně napoví, oč jde, a přesto si v něm může hledat spoustu skrytých významů. K tomu všemu je technicky a vizuálně dobře zvládnuté. Ideální výsledek, který obdivuji. Neuvěřitelná výpověď o světové ekonomice i o duchovní stránce společnosti. Je zde symbolizována doprava, volný obchod, praxe, bloudění, přehodnocování hranic a celkově žití mezi různými světy, národní identity, míšení kultur a podobně. Symbolika světové harmonie, ve které se určitým způsobem dá vidět i jistá ideologie..

Yukinori o svém projektu řekl toto: *“If the travels of the ant show us anything, it is that he wanders to resume the task he has been programmed to perform, not to acquire freedom.”*⁶ Což velmi volně přeloženo znamená asi toto: Pokud nám cestování mravenců může něco ukázat, tak je to to, že bloudí, aby mohli pokračovat v úkolu, protože mají geneticky naprogramováno to, aby vykonávali práci, ne to, aby byli svobodní.

Ta věta ve mně okamžitě evokovala knihu Čtyři dohody od Miguela Ruize a Sidharthu od Hermana Hesse, při jejichž čtení jsem propadala úzkosti z fungování společnosti. Postupem času jsem ale přišla na to, že tímto stádiem společnosti si musíme projít, abychom se poučili z chyb. Protože se nemůžeme poučit z něčeho, co neznáme. Přesto ale není dobré nad tím příliš přemýšlet, protože se pak člověk dostává do depresí nad tím, že splňuje funkci ve společnosti a neužívá si daru života, který už znovu nedostane.

Na druhou stranu je vše relativní, diskutabilní a kdyby tu nebyl společenský řád, kterému se podrobujeme, žili bychom v chaosu a nejspíš bychom nebyli o moc chytřejší a nežili bychom příliš dlouho. Umění je najít rovnováhu mezi svazujícím systémem a svobodným chaosem.

⁶ Yukinori Yanagi, Iniva [online]. [cit. 2011/12/17]. Dostupný z <http://www.iniva.org/dare/themes/space/yanagi.html>

Ale zpět k Yukinorimu. Světová mravenčí farma ho každopádně nadchla, protože o devět let později začal tvořit stejnou metodou kolekce mravenčích farem, na jejichž povrchu byly tentokrát zobrazeny bankovky. Předpokládám, že jde o světovou ekonomiku, ale už jsem to tolik nezkoumala, protože mě to nezaujalo tolik, jako když jsem viděla práci z roku 1990. Ostatně myslím, že ho mravenci opravdu „chytili“, protože se promítají i do dalších jeho prací. Obě zmiňovaná díla byla vystavena v Miyake fine art v Tokyu.

Jak jsem se zmínila na úplném začátku, Yukinori Yanagi je stále činným umělcem, který měl mnoho skupinových i osobních výstav, vedl a vede mnoho zajímavých projektů a nad uměním přemýšlí způsobem, který je pro dnešní generace čím dál tím víc chytlavější.

Když jsem začala přemýšlet o své bakalářské práci, tohoto významného umělce jsem neznala. Jsem ráda, když najdu někoho, kdo mi je schopný ukázat, že zabývání se světem v umění a v osobním životě má nějaký smysl. Umění nemusí vypovídat o jedné konkrétní věci. Může jen zaujmout určitý postoj a být informačním prostředkem, který nám do myšlenek zanášá jakousi osvětu formou přemýšlení o daném dění.

Christian Boltanski

Dalším umělcem, který vytvořil dílo s podobnou tematikou, je Christian Boltanski. Jeho umělecký počín nazvaný Chance (šance), jsem měla možnost vidět na vlastní oči, a to na posledním, 54., ročníku Bienále současného umění v Benátkách. Francouzský pavilon zaplnila instalace pojednávající o lidské populaci. Už u vchodu do prostoru pavilonu lákal kolemjdoucí zvuk řinčení a pojíždění pásů. Prostor se skládal ze čtyř místností a byl vyplněn lešením, mezi kterým projížděly pásy s fotkami novorozeňat. Labyrint továrny na děti. Dvě boční místnosti obsahovaly velké elektronické tabule s číselnou řadou řídící se porodností a úmrtností. Jakési hodiny hovořící o plynutí času. V poslední místnosti byla obrazovka, na které se míhaly a míchaly tváře novorozeňat, ty byly sjímány kamerami z pásů s fotkami z předchozí místnosti. Návštěvník měl možnost zmáčknout tlačítko před obrazovkou, čímž určil, jak se namíchá vzhled dítěte. Přitom při každém výběru kombinace se rozezněl alarm. Boltanski nechal udělat internetovou hru, která je založena na stejném systému zastavování a míšení tváří, aby do svého díla zapojil i veřejnost, jež se nemohla dostavit na bienále v Benátkách. Zajímavý byl také mechanicky se plnící prostor lidmi reálnými i těmi na pásech.

Tuto instalaci jsem do příkladů možné inspirace zahrnula především z toho důvodu, že se Boltanski zabýval podobným tématem, možná tak moc aktuálním, až se z něho lehce může stát klišé. Přesto je ale dobré na podobné věci upozorňovat. Jde v podstatě o dílo realizované velice krátkou dobu v minulosti. Umělec zde znázorňuje množení, rození nových a nových novorozeňat, čistě populační růst. V tom se naše nahlížení na věc podstatně liší, ale přesto zde nacházím určitou podobnost.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo vytvoření instalace, která by zachycovala společenský systém a určité chování jednotlivců i celku. Postupem času jsem přišla na to, že vlastně řeším své osobní postavení ke světu, životnímu stylu a k nějaké své víře v to, co je správné a co ne. Dostávala jsem se do fází, které přicházely ve vlnách - kritika okolí, snaha něco měnit, ale často i sebekritika, vlastní neschopnost udržet se svého uctívaného názoru a nechávání se stahovat do pohodlí, ve kterém panují názory opačné.

V reálném životě ovlivňuji a nechávám se ovlivňovat svým okolím, které má mnohdy jiné hodnoty, než bych si přála. Proto jsem v instalaci chtěla zachytit nějaký osobní postoj ke společnosti, snahu o vymanění se a zároveň do díla zapojit reálnou akci. Přišla jsem na to, že je pro mne důležité vyvíjet snahu a snažit se nesplyvat s davem, kde se jednotlivci nezamýšlejí nad dopady svého jednání a je pro ně důležitější pohodlný jednoduchý život než jeho možná těžší, ale kvalitnější verze. Také jsem přišla na to, že když se přestanu snažit, znovu splynu s davem, a že někdy nejsem schopná sama dosáhnout svého cíle. Dosáhnout ho mohu jen za předpokladu, že mne někdo „podrží“.

Ve volbě způsobu znázornění různých aspektů mého díla jsem prošla mnoha technickými problémy, verzemi a volbami vhodného materiálu a také mechanismu, který by byl jednoduchý a vyjadřoval správně mou myšlenku. Chtěla jsem vyjádřit svůj pocit ze současného dění, které kolem sebe vnímám, ale zároveň bych byla nerada, aby se dílo vztahovalo na svět a jednotlivce obecně. Snažila jsem se přistupovat k práci tak, aby dílo nepůsobilo jako ekologická agitka nebo jako čistě negativní kritika světa. Nemyslím si, že jsem přesně vystihla vše, ale ze všech verzí je tato asi nejvíc vypovídající. Vždy se dá něco udělat lépe. Každopádně si myslím, že s tématem kvašení a mou osobou zapojenou do konzumního světa ještě budu znovu pracovat. Přesto doufám, že okolí má

práce zaujme, projeví zájem nebo se i interaktivně zapojí. Možná budu jediná, kdo se bude snažit vymanit, možná to někoho z kolemjdoucích napadne, možná někdo někoho podrží, aby mohl také dosáhnout pomyslného cíle...

- **Seznam použitých zdrojů**

Citovaná literatura a internet

1. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Populace* [online]. c2012 [citováno 29. 04. 2012]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Populace&oldid=8456192>
2. REIFOVÁ, Irena a kolektiv. *Slovník mediální komunikace*. 1. Vyd. Praha: Portál, 2004, s. 231. ISBN 80-7178-926-7
3. REIFOVÁ, Irena a kolektiv. *Slovník mediální komunikace*. 1. Vyd. Praha: Portál, 2004, s. 232. ISBN 80-7178-926-7
4. REIFOVÁ, Irena a kolektiv. *Slovník mediální komunikace*. 1. Vyd. Praha: Portál, 2004, s. 232. ISBN 80-7178-926-7
5. REIFOVÁ, Irena a kolektiv. *Slovník mediální komunikace*. 1. Vyd. Praha: Portál, 2004, s. 232. ISBN 80-7178-926-7
6. *Iniva: Yukinori Yanagi* [online]. [cit. 2011/12/17]. Dostupný z WWW: <http://www.iniva.org/dare/themes/space/yanagi.html>

Knížní a periodická literatura

1. REIFOVÁ, Irena a kolektiv. Slovník mediální komunikace. 1. Vyd.
Praha: Portál, 2004
ISBN 80-7178-926-7
2. HESSE, Herman. Siddhártha. 1. Vyd.
Praha: Argo, 2003
ISBN 80-7203-531-2
3. RUIZ, Miguel. Čtyři dohody.
Praha: Pragma, 1997
ISBN 80-7205-826-6
4. SCHIFF, Peter a Andrew. Ekonomické bajky pro studované i laiky
Jak ekonomika roste a proč krachuje 1. vyd
Praha: Dokořán, 2010
ISBN 978-80-7363-325-7
5. RUHRBERG , K. a kol. Umění. 20. století
Praha: Slováry 2004
ISBN 80-7209-521-8.
6. OSBORNE, P. Conceptual art.
London: Phaidon, 2002.
ISBN 0-7148-3930-2

Internetové zdroje

1. The Architecture of Analogy: Lucian Marin, cameronmcewan.wordpress [online]. © 18. 6. 2011 [cit. 2012/02/06]. Dostupný z WWW: <http://cameronmcewan.wordpress.com/2011/06/28/after-architect-aldo-rossi-la-biennale-di-venezia/>
2. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Populace* [online]. © 2012 . Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Populace&oldid=8456192>>
3. Iniva: Yukinori Yanagi [online]. © Dostupný z WWW: <http://www.iniva.org/dare/themes/space/yanagi.html>
4. *Dům financí: Thomas Malthus* [online]. 2.2.2009 Dostupný z WWW: <http://dumfinanci.cz/osobnosti/ze-zahranici/thomas-malthus>
5. *Jiří Chlubný: Thomas Malthus a jeho populační teorie*
Dostupný z WWW: http://demprechod.euweb.cz/3_4_malthus.htm
6. *Neviditelný pes: SPOLEČNOST: Genetika a populace* [online].
Dostupný z WWW: c=A120104_113742_p_spolecnost_wag
7. *Gnosis9: Lidská populace* [online]. ©2010 Dostupnost z WWW: <http://gnosis9.net/populace.php>
8. *You Tube: Yukinori Yanagi - Nosso norte é o Sul - Bienal do Mercosul 2011* 2011 Dostupnost z WWW: http://www.youtube.com/watch?v=ww_RYrBICDo
9. *Yanagi Studio: Yanagi Yukinori* [online]. ©2009 Dostupnost z WWW: http://www.yanagistudio.net/works/wanderingposition01_view_eng.html
10. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Kvasinky* ©2012 [citováno 29. 04. 2012]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Kvasinky&oldid=7945954>>
11. *You Tube: The Most IMPORTANT Video You'll Ever See* [online]. 2007 Dostupný z WWW: http://www.youtube.com/watch?v=F-QA2rkbBSY&feature=player_detailpage&fb_source=message

12. *You Tube: Peak Oil & The Party's Over - Richard Heinberg*[online]. 2009 Dostupný z WWW: http://www.youtube.com/watch?v=0X13J4Kpy88&fb_source=message
13. *You Tube: RSA Animate - Changing Education Paradigms* [online].2010 Dostupný z WWW: http://www.youtube.com/watch?v=zDZFcDGpL4U&feature=player_embedded
14. *Dokumentarni.tv: Příběh věcí / Story of stuff* [online].2007 Dostupný z WWW: <http://dokumentarni.tv/zivotni-prostredi/pribeh-veci-story-of-stuff>
15. *You Tube:Peak Oil & The Four Futures - Tim Hudson*[online].2009 Dostupný z WWW: http://www.youtube.com/watch?v=qoq_NQjfZu8&feature=related&fb_source=message
16. *TED: Matt Ridley: Když nápady souloží*[online].2010 Dostupný z WWW: http://www.ted.com/talks/lang/cs/matt_ridley_when_ideas_have_sex.html

Resumé

The target of my bachelors work was to create instalation which would show social system and behaviour of some individuals and the whole. As the time went by, I realised that I am solving my personal attitude to the world, life style and to my inner belief into what is right and what is wrong.

I passed the phases of criticism from the people around, than I was trying to change things, later I was exhausted from my inability to follow my opinions and I left others to influent me and slow me down to the laziness and mainstream.

In the real life I am trying to influent others and also I am affected by other people – who sometimes have different values to those I would like them to have.

In the installation I wanted to represent my own opinion, attitude to society, effort to break free and also involve some action.

For me is the most important not to be one of the mass, where individuals usually don't think about the impact of their behaviour and where the most important thing is to live simple and easy life. I want to measure my life by quality not by the easiness.

I have also found out, that I need someone to support me, to observe my attempt, because I tend to relax in my trying to be better.

As I was developing the way of representing different aspects of my opinion, I went through many problems, I had lot of versions, different more and less suitable materials and I was also trying to find out simple mechanism that would represent my opinion in the right way.

I wanted to desribe my feeling of the contemporary world – but I don't want to be either particular or general. It is not ecological agitation or the general criticism of the whole world.

I don't think I have expressed everything precisely, but from all the

versions I had, this one is the most expressive. I hope my object would attract people and I hope someone would be interested and interactive. I might be the only one who would like to be different, maybe passer-by would find it interesting and maybe he would support someone else in his attempt...

Seznam příloh

Příloha 1: Instalace rozpracované bakalářské práce, leden 2011

Příloha 2: Kvasinky, seznamování s materiálem, listopad 2011

Příloha 3: Bokorys, půdorys finální podoby, duben 2012

Příloha 4: Printsceen video, leden 2012

Příloha 5: Skouška dosahu, sama / s pomocí, duben 2012

Příloha 6: Výroba táhel, duben 2012

Příloha 7: Rollery, výroba táhel, duben 2012

Příloha 8: Skouška tahu, plavkovina a táhla, duben 2012

Příloha 9: První realizovaná verze vrcholu, duben 2012

Příloha 10: Příprava na stříh, duben 2012

Příloha 11: Látka na zešíkmení, duben 2012

Příloha 12: Realizace plochy, duben 2012

Příloha 13: Detail realizace/plavkovina/ konstrukce, duben 2012

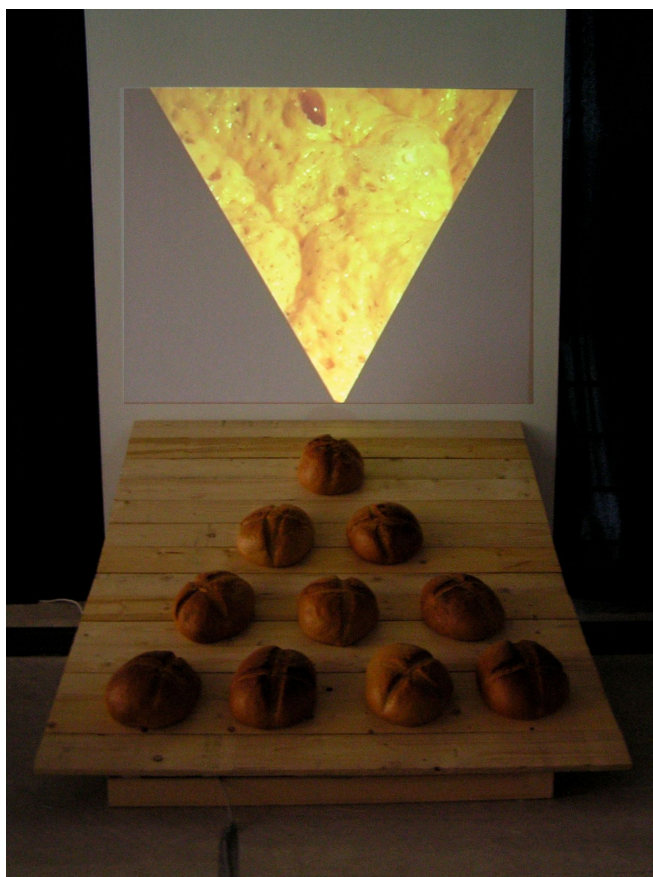
Příloha 14: Realizace/ šikmina, duben 2012

Příloha 15: Plošina/ video – montáž pro představu, duben 2012

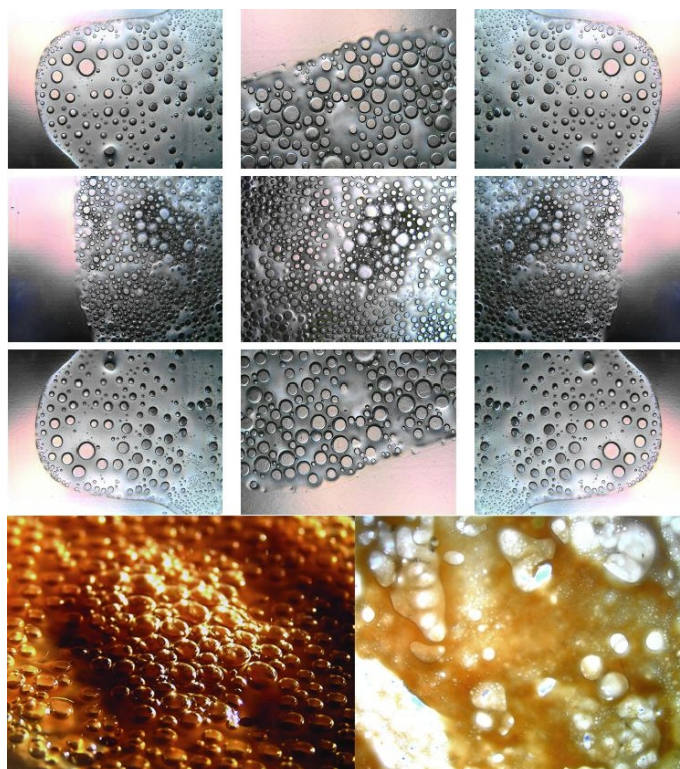
Příloha 16: Montáž pro představu výsledné realizace, duben 2012

Příloha 17: Yukinori Yanagi, The world ant

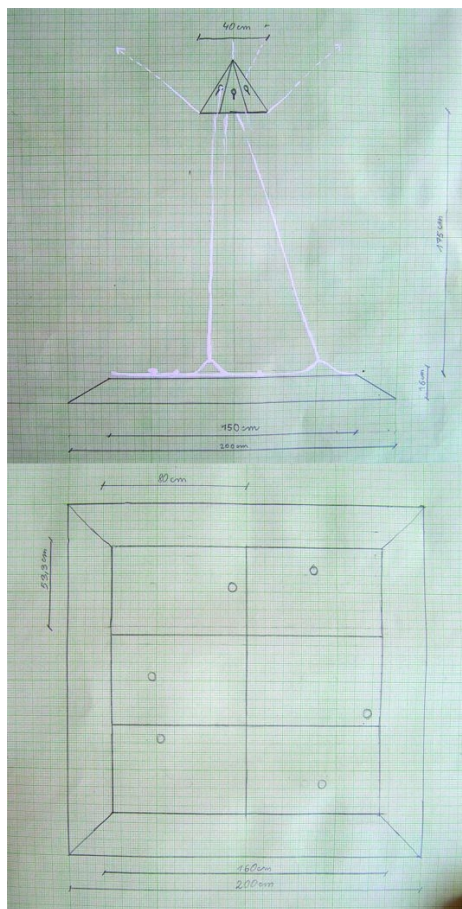
Příloha 1: Instalace rozpracované bakalářské práce, leden 2011 (foto vlastní)

Příloho 2: Kvasinky, seznamování s materiálem, listopad 2011 (foto vlastní)

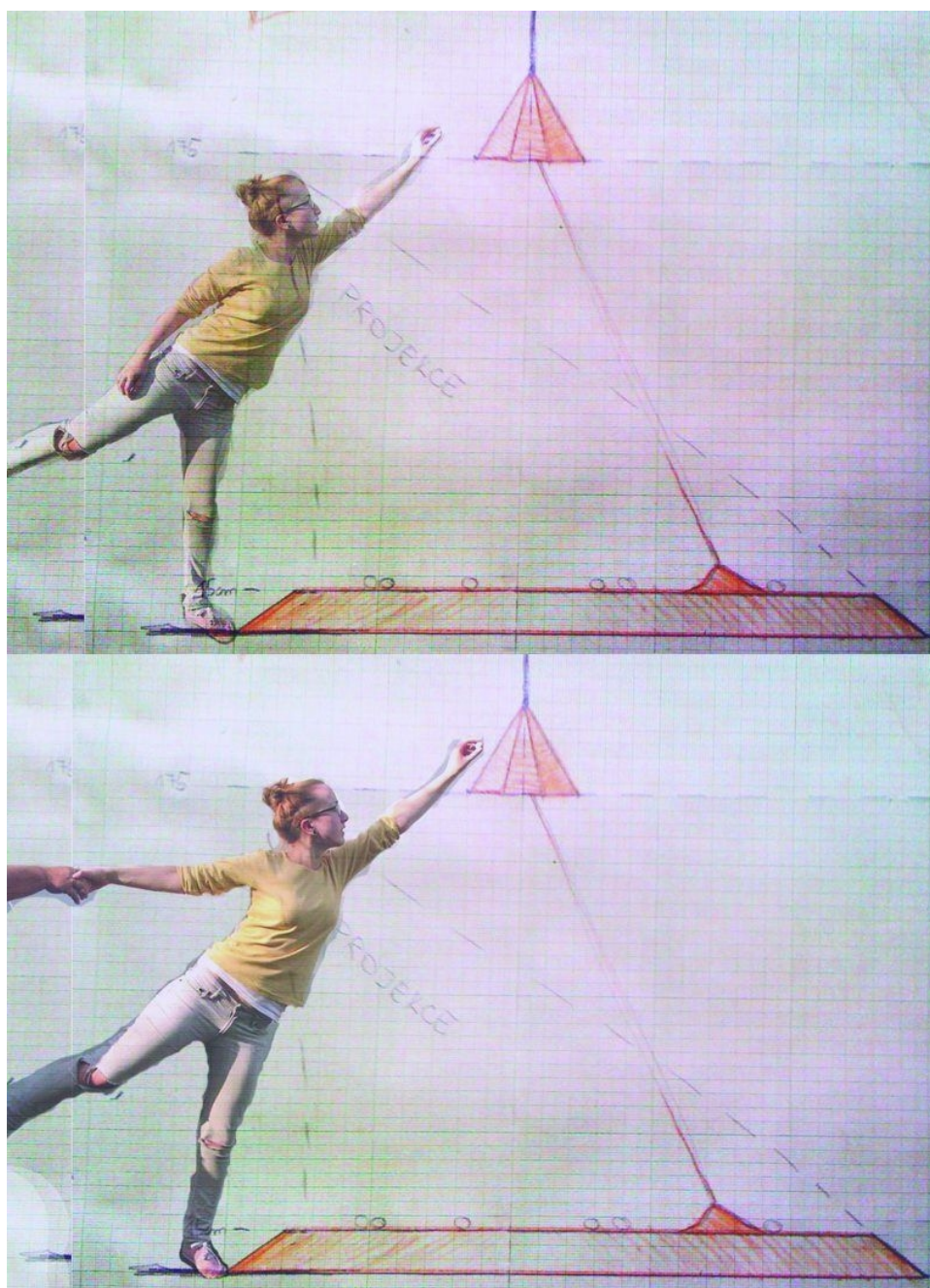
Příloha 3: Bokorys, půdorys finální podoby, duben 2012 (foto vlastní)

Příloha 4: Printsreen video, leden 2012 (foto vlastní)

Příloha 5: Skouška dosahu, sama / s pomocí, duben 2012 (foto vlastní)

Příloha 6: Výroba táhel, duben 2012 (foto vlastní)

Příloha 7: Rollery, výroba táhel, duben 2012 (foto vlatní)

Příloha 8: Skouška tahu, plavkovina a táhla, duben 2012 (foto vlastní)

Příloha 9: První realizovaná verze vrcholu, duben 2012 (foto vlastní)

Příloha 10: Příprava na střih, duben 2012 (foto vlastní)

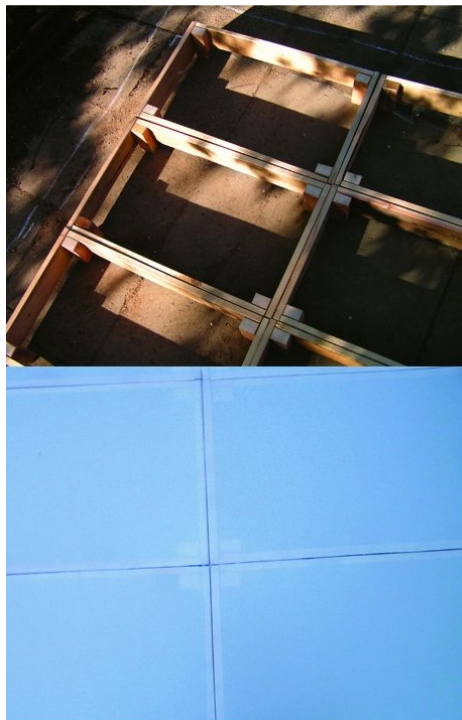
Příloha 11: Látka na zešíkmení, duben 2012 (foto vlastní)

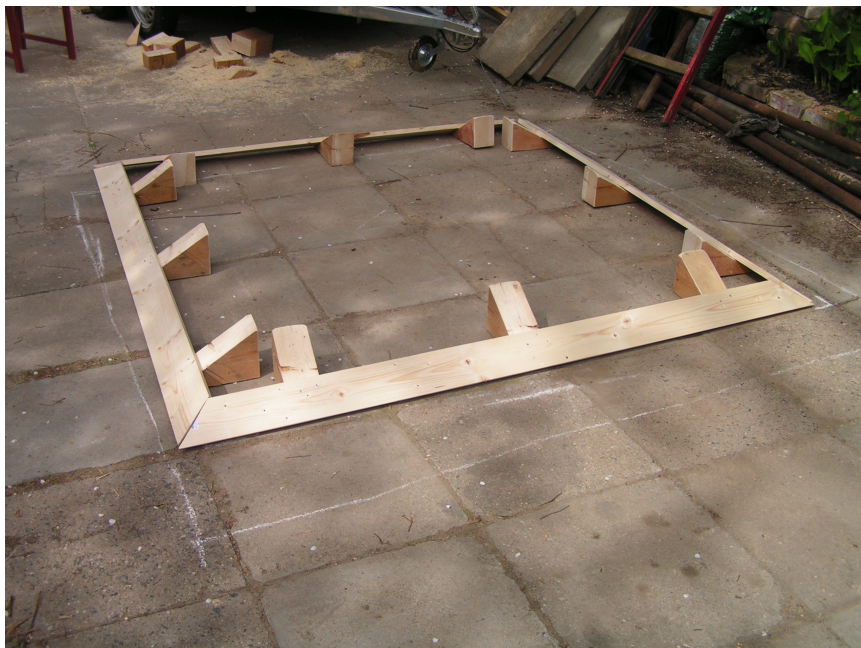
Příloha 12: Realizace plochy, duben 2012 (foto vlastní)

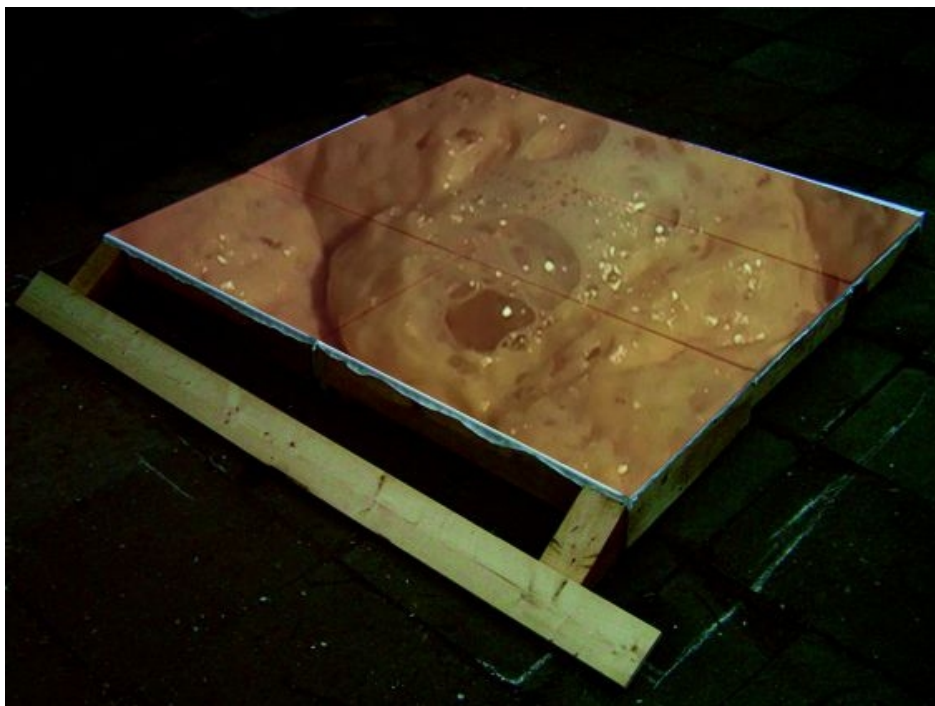
Příloha 13: Detail realizace/plavkovina/ konstrukce, duben 2012 (foto vlastní)

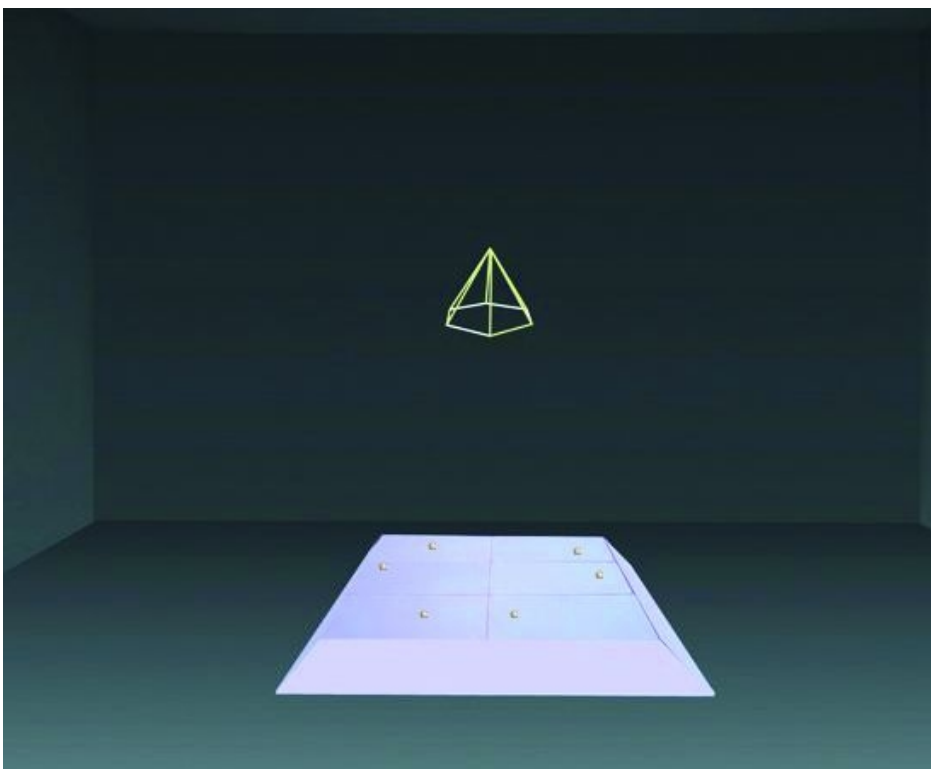
Příloha 14: Realizace/ šikmina, duben 2012 (foto vlastní)

Příloha 15: Plošina/ video – montáž pro představu, duben 2012 (foto vlastní)

Příloha 16: Montáž pro představu výsledné realizace, duben 2012 (foto vlastní)

Příloha 17: Yukinori Yanagi, The world ant

(<http://dmashworth.files.wordpress.com/2010/04/yanagi-world-flag-ant-farm.jpg>)

